

With All My Heart - Learning to Love Hashem

OU Women's Summer Seminar 5775

Rabbi Shmuel Silber

www.rabbisilber.com

1. דברים פרק ו פסוק ה

ה וְאֶהְבֶּתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לְבָבְךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And you shall love the Lord, your God, with all your heart and with all your soul, and with all your means.

2. רבינו מזרחי דברים פרק ו פסוק ה

וא'ת היכי מצי לצוות לאהב את את השם – אם לא ראה ולא הכיר אף פעם?

Approach #1:

3. אבן עזרא דברים פרק ו פסוק ה

(ה) ואהבת – ואחר שאין לנו אלוה אחר, רק הוא לבדו, חייב עתה שתאהבנו, כי אין לנו אלוה אחר.

Approach #2:

4. רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ב הלכה א

האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך, ונאמר את ה' אלהיך תירא.

5. רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ב הלכה ב

והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול א כמו שאמר דוד צמאה נפשי לאלהים לאל חי, וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד כי אראה שמך מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו, ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם, כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם.

6. Worship of the Heart (Rav Yosef Dov HaLevi Soloveitchik zt'l)

ing.*One feels the breath of infinity in the stillness of a clear starlit night, when he simply perceives the great miracle of being in touch with the Creator who resides beyond the endless spaces of the flying nebulae.' One may feel the "unseen reality,"

Approach #3:

7. שפת אמת דברים פרק ו פסוק ד

ואהבת את ה' אלהיך... מקשים הלא אהבה היא דבר שברגש אישי, ואין אפשר לצוות לאהוב, ומה יעשה אדם אם חסר לו הרגש לאהוב. אלא נראה מזה שבפנימיותו של האדם מושרש הרגש של אהבת ה', אבל צריך לעורר את הרגש הזה להוציאו מהכות אל הפועל, וזו כצוה „ואהבת” – שתעשה כל המעולות לעורר את הכוח הנרדם לאהבת ה'.

8. רש"י דברים פרק ו פסוק ה

(ה) ואהבת – עשה דבריו מאהבה אינו דומה עושה מאהבה לעושה מיראה. העושה אלל רצו מיראה כשהוא מטריח עליו מניחו והולך לו:

10. ספר החינוך מצוה טז

... כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות ...

Approach #4:**11. רבינו בחיי דברים פרק ו פסוק ה**

א. ואם תשאל ותאמר כיון שמצינו שמעלת החשק גדולה ממעלת האהבה, היה לו לומר "וחשקת" ולמה אמר "ואהבת". התשובה בזה כי היא הנותנת, שהרי האוהב הוא מי שאוהב הדבר האהוב ולעתיד תשתכח ממנו האהבה, כגון בעת האוכל או בעת השינה, אבל מי שחושק אין מחשבתו נפרדת מן החשוק כלל, ואפילו בעת שיאכל יזכרנו, גם בעת השינה יראנו בחלום,

ב. .... וא"כ מהטעם הזה לא היה יכול לומר "וחשקת", כי אלו היה חושק אותו היה מפריד מחשבתו מכל הדברים הגופניים האלה ולא היה משתמש בהם כל עיקר, ואף במוכרחים, ולא היה מקום למצות התורה כלל, כי לשון "חשק" ענינו דבקות, כענין: (תהילים צא, יד) "כי בי חשק ואפלטתה", והוא מעלת מיתת הנשיקה בצדיקים הגמורים, וכן מצינו בדבקות השם יתברך עם ישראל שכתוב: (דברים ז, ז) "לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם", ולמדנו הכתוב הפלגה על דבקות השכינה עם ישראל שאינה זזה מהם לעולם, וכענין שדרשו רז"ל: (מגילה כט א) כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם, גלו למצרים שכינה עמהם, וכן בכל הגליות:

12. דברים פרק כא

י כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וַנִּתְּנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבוּיִם: יא וְרָאִיתָ בַשְּׁבוּיָה אִשָּׁת יִפְתָּ־תָאָר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וְלִקְחָתָּ לָךְ לְאִשָּׁה:

10. If you go out to war against your enemies, and the Lord, your God, will deliver him into your hands, and you take his captives, 11. and you see among the captives a beautiful woman and you desire her, you may take [her] for yourself as a wife.

Approach #5:**13. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א**

אביי אמר: כדתניא, +דברים ו+ ואהבת את ה' אלהיך – שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו – אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה – ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר +ישעיהו מט+ ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

14. מהרש"א חידושי אגדות מסכת יומא דף פו עמוד א

שיהא ש"ש מתאהב על ידך כו'. נראה שדרשו כן מואהבת את ה' וגו' משום דהכא לא משמע ליה למדרש את ה' לרבות ת"ח כמו שדרשו באת ה' אלהיך תירא בפ' שור שנגח ובפ' האיש מקדש משום דלגבי מורא אפשר דהשוה מורא רבו כמורא שמים כמפורש שם משא"כ לגבי אהבה דאין להשוות אהבת רבו כאהבת שמים וע"כ דרשו בו ואהבת את ה' דאתי את לרבות שיהא מתאהב ע"י כו':

15. ספר החינוך מצוה תיח

..... ואמרו זכרונם לברכה שזאת האהבה תחייב האדם לעורר בני אדם באהבתו לעבדו, כמו שמצינו באברהם.

16. תורה תמימה הערות דברים פרק ו הערה יז

בספרי אית הלשון אהבהו על הבריות כאברהם אבינו שהיה מכניס אנשים תחת כנפי השכינה, וכאן מפרש בהרחב באור באיזה אופן ימשוך אהבת ה' על הבריות בזה שיתנהג במדות נכונות ורצויות לבריות, כמבואר:

Approach #6:17. ויקרא פרק יט

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

1. And the Lord spoke to Moses, saying, 2. Speak to the entire congregation of the children of Israel, and say to them, You shall be holy, for I, the Lord, your God, am holy.

18. ויקרא פרק טז

(טז) וַיְכַפֵּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם:

16. And he shall effect atonement upon the Holy from the defilements of the children of Israel and from their rebellions and all their unintentional sins. He shall do likewise to the Tent of Meeting, which dwells with them amidst their defilements.

19. רש"י ויקרא פרק טז פסוק טז

השכן אתם צתוך טמאתם - אף על פי שחס טמאים שכינה זיניחס:

20. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נד עמוד א

... חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ....

21. קדושת לוי בראשית פרשת לך לך

א. בפסוק ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך (יב, ב). ואמרינן בגמרא (פסחים קיז, ב) 'ואעשך לגוי גדול' זה שאומרים אלהי אברהם, 'ואברכך' זה שאומרים אלהי יצחק, 'ואגדלה שמך' זה שאומרים אלהי יעקב, יכול יהיו חותמין בכלם, תלמוד לומר 'והיה ברכה', כך חותמין ולא בהם.

ב. כי הנה יש שלשה מדות אשר הבורא ברוך הוא מתנהג בהם כל העולמות, והם מדת אהבה ומדת הגבורה ומדת התפארת. והנה כשהקב"ה מתנהג בברואיו במדת אהבה, אז כל העולמות הם מלאים כל טוב. וכשהבורא ברוך הוא מתנהג בברואיו במדת הגבורה, אז חס ושלוש לפעמים הוא להיפך. וכשהבורא ברוך הוא מתנהג בברואיו במדת התפארת, אז גם כן הם מלאים כל טוב, כי באמת תכלית מדת התפארת הוא אהבה, כי מדת התפארת הוא מה שהבורא יתברך מתפאר עצמו כביכול בברואיו, על ידי זה יתעורר מדת אהבה להשפיע להם כל טוב.

ג. והנה מדת הגבורה אף על פי שהוא נראה שהוא להיפך ממדת אהבה, כי חס ושלוש לפעמים הוא

עושה דיין בעולם, אף על פי כן תכליתה היא אהבה, כמו שאמרו חברי איוב לאיוב 'והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד' (איוב ח, ז), כי עיקר מדת הגבורה לעשות לפעמים חס ושלום דיין בעולם, כדי שאחר כך יושפע כל טוב. וכמו שנחום איש גם זו אמר על כל מקרה אשר הקרה לו 'גם זו לטובה' (תענית כא, א), אף על פי שהקרה לו איזה מקרה אשר בתחילה נראה לא טובה, אף על פי כן סופה היא טובה, ואשר בתחילה נראה לא טובה, היא רק כדי שיהיה אחר כך טובה. ולפי דברינו אלה אפילו מדת הגבורה תכליתה היא אהבה.

ד. והנה ידוע שאברהם רומז על מידת אהבה, ויצחק על מידת הגבורה, ויעקב על מידת התפארת. וזהו שאמר 'יכול יהו חותמין בכולן', כלומר שיהא מדת הגבורה והתפארת תכלית גם כן גבורה, לזה אמר 'בך חותמין', כלומר תכלית התפארת והגבורה הוא רק שיתעורר מדת אהבה, כי 'חותם' הוא תכלית הדבר.

22. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה, אמרו: כל מי שילך ויקניט את הלל – יטול ארבע מאות זוז. אמר אחד מהם: אני אקניטנו. אותו היום ערב שבת היה, והלל חפף את ראשו. הלך ועבר על פתח ביתו, אמר: מי כאן הלל? מי כאן הלל? נתעטף ויצא לקראתו. אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול. אמר לו: שאל בני, שאל! – מפני מה ראשיהן של בבליים סגלגלות? – אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת – מפני שאין להם חיות פקחות. הלך והמתין שעה אחת, חזר ואמר: מי כאן הלל? מי כאן הלל? נתעטף ויצא לקראתו. אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול. אמר לו: שאל בני, שאל! – מפני מה עיניהן של תרמודייין תרוטות? אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת – מפני שדרין בין החולות. הלך והמתין שעה אחת, חזר ואמר: מי כאן הלל? מי כאן הלל? נתעטף ויצא לקראתו. אמר לו: בני, מה אתה מבקש? – אמר לו: שאלה יש לי לשאול. – אמר לו: שאל בני, שאל! – מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות? – אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת – מפני שדרין בין בצעי המים. – אמר לו: שאלות הרבה יש לי לשאול, ומתירא אני שמא תכעוס. נתעטף וישב לפניו, – אמר לו: כל שאלות שיש לך לשאול – שאל. – אמר לו: אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל? – אמר לו: הן. – אמר לו: אם אתה הוא – לא ירבו כמותך בישראל. – אמר לו: בני, מפני מה? – אמר לו: מפני שאבדתי על ידך ארבע מאות זוז. – אמר לו: הוי זהיר ברוחך, כדי הוא הלל שתאבד על ידו ארבע מאות זוז וארבע מאות זוז – והלל לא יקפיד.